

SBM 949 Godthåb etape V

Beretning

Skanderup sogn, Skanderborg Jorder, Skanderborg amt. Stednr.16.02.08

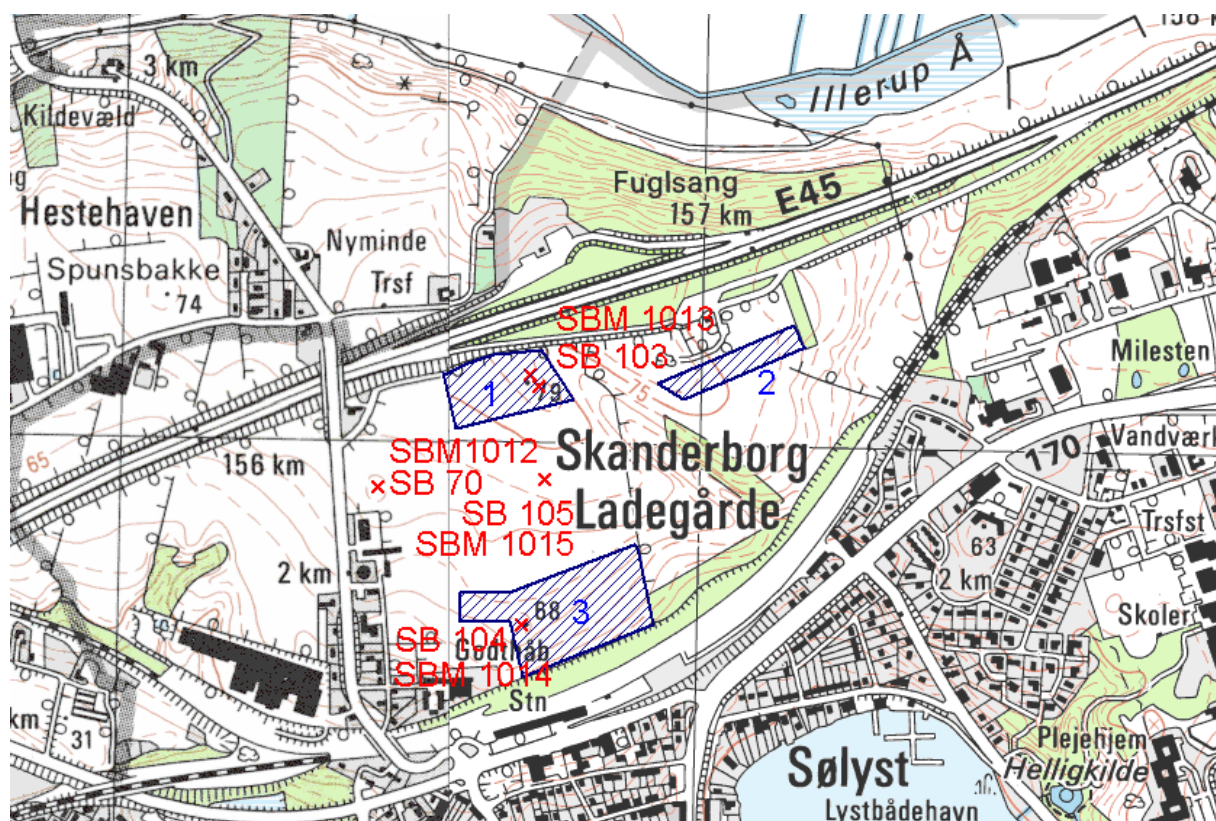
Samlet afrapportering for arkæologiske undersøgelser på SBM 949, Godthåb etape V med følgende underlokaliteter: SBM 1012, Godthåb II, SBM 1013, Godthåb III og SBM 1015, Godthåb V. Udført for Sjælsø Gruppen. Undersøgelsen er foretaget under daglig ledelse af arkæolog Ejvind Hertz, Skanderborg Museum 2005.

SKANDERBORG MUSEUM

Resume

I løbet af efteråret 2005 foretog Skanderborg Museum arkæologiske undersøgelser af 3 højtømter fra bondestenalder/bronzealder og en arkæologisk forundersøgelse på et mindre areal på Godthåbudstykningen øst for Låsbyvej for Sjælsøgruppen A/S. De tre gravhøje var gennem tid blevet fjernet og nedpløjede og der var ikke noget tilbage af højfylden. Det forventedes dog at være grave nedgravet i dybere niveau i undergrund og mulighed for sekundære grave ved højfod og/eller sekundære grave udlagt som gravpladser ved gravhøjene. Et areal ved motorvejsrasteplassen og et areal ned mod Skanderborg banegård er stadig ikke opkøbt af Sjælsøgruppen og har derfor ikke kunnet forundersøges.

Placeringen af gravhøjstomterne sb. 70, 103 (dobbelthøj), 104 og 105 samt forundersøgellesområderne 1-3 vist på udsnit af 4 cm kort. De systematiske undersøgelser er foretaget på matr.nr. 10a, Hestehaven, Skanderborg Jorder, Skanderup sogn

Topografi

Undersøgelsesområdet er beliggende højt over Skanderborg Sø på et mod syd let faldende terræn. På vestsiden af Låsbyvej er der tidligere undersøgt omfattende bebyggelser fra ældre jernalder og vikingetid samt spredte bebyggelsesspor fra jægerstenalder, bondestenalder og middelalder. På store dele af det aktuelle undersøgelsesområde er der tidligere foretaget arkæologiske forundersøgelser med et ringe resultat. Der fandtes kun spredte bebyggelsesindikerende anlæg i form af stolpehuller og gruber.

Målesystem

Der blev ikke udlagt noget fast målesystem. I stedet foretoges målinger ad hoc ved hjælp af Leica Geosystems differentiel GPS, med integreret GSM modem, der via basestation Horsens opnåede måling med centimeters nøjagtighed. GPS-udstyret blev betjent af Peter Jensen. Målingerne blev foretaget i UTM zone 32 i ED50.

Data

Det store areal af Godthåbudstykningsen øst for Låsbyvej er erhvervet af Sjælsø Gruppen. I salgsaftalen fremgår, at Skanderborg kommune afholder en del af undersøgelsen op til et vist beløb, hvorefter Sjælsø Gruppen selv skal betale den del, der vil overstige dette beløb.

Bygherre er Sjælsø Gruppen ved Projektchef Henrik Hansen, Sjælsø Gruppen A/S, Søndergade 70,2 sal, 8000 Århus C, tlf.: 87 30 99 99 / 21 79 97 62, e-mail: heh@sjaelsoe.dk.

I undersøgelsesforløbet deltog arkæologistuderende Martin Egelund Poulsen, Peter Jensen, Karina Kristensen og arkæologerne Rikke Isler og Dorthe Tøfting.

Entreprenør på undersøgelsen var Hans Frisesdahl A/S, Estrupvej 17, 6600 Vejen, tlf.: 75 36 07 43, Povl Jacobsen A/S, Mørupvej 25, 7400 Herning, tlf.: 97 12 06 44 og Ole Sommer A/S, Industritoften 2, 8660 Skanderborg, tlf.: 30 12 72 12.

På Godthåb delen øst for Låsbyvej er hovedlokaliteten stadigvæk SBM 949, Godthåb øst etape V, men hver sb. nummereret gravhøjstomt har fået sit eget SBM j.nr.:

Lokalitet/areal		Status
SBM 1012, Godthåb II	SB. 70	Færdigundersøgt
SBM 1013, Godthåb III	SB. 103	Færdigundersøgt
SBM 1014, Godthåb IV	SB. 104	Afventer opkøb af jord.
SBM 1015, Godthåb V	SB. 105	Færdigundersøgt

SBM 949, Godthåb øst etape V

Forundersøglesareal 1	Færdigundersøgt
Forundersøglesareal 2	Afventer opkøb af jord
Forundersøglesareal 3	Afventer opkøb af jord

Undersøgelserne:

SBM 949 Godthåb øst etape V – areal 1

I september 2005 blev areal 1 forundersøgt ved 7 søgegrøfte med 20 m mellemrum, der fremkom kun enkelte meget spredte anlæg uden fund. Der var ikke grundlag for yderligere undersøgelser.

Fotoliste

P1 001 til P1 003	3 serie fotos til panoramabilledsammensætning.
P2 004 til P2 013	10 serie fotos til panoramabilledsammensætning.
P3 014 til P3 035	22 serie fotos til panoramabilledsammensætning.

SBM 1012 Godthåb II

I september/oktober 2005 blev der foretaget en muldafrømning af et felt på 33 x 60 med længderetning nord/syd. Formålet var at frilægge højtomten sb. 70 Skanderup sogn. Der var ikke noget tilbage af højfylden, men det var forhåbningen, at der ville være dybereliggende grave i undergrunds niveau, grave ved højfod eller egentlige gravpladser ved højene.

En enkelt brandgrav blev fundet ganske få meter nordøst for højtomten (A 1).

I feltet fremkom en del spredte anlæg samt nogle større moderne forstyrrelser (A 9-A12)

Anlægsbeskrivelse

- A 1 Brandgrube. 45 cm i diam i flade og 11 cm dyb – rundbundet. I fyldjorden lå store dele af et lerkar i større flager med et lag brændte knogler under. Ingen metalfund. Graven dateres til ældre romersk jernalder og knyttes til jernalderbebyggelsen på vestsiden af Låsbyvej. Fyldbekrivelse: se originaltegning. Foto: 001-A1 og 002-A1.

- A 2 Grube. 72 cm i dia og 25 cm dyb. Fyldbeskrivelse: se originaltegning.
- A 3 Er annulleret som anlæg.
- A 4 Grøft? Anlæg med et vinklet forløb. Fortsætter ud af feltet mod øst.
- A 5 Kogestensgrube. 91 cm i diam og 23 cm dyb.
- A 6 Kogestensgrube. 59 cm i diam og 19 cm dyb.

Fundliste

- X 1 Dele af lerskål. 12 cm høj. 13 cm i ydre randdiameter. Største bugdiameter 16 cm.
A 1 Standflade diam 7,5 cm. Halsen er meget kort, let udafsvajet med let fortykket lige afskåret rand med afrundede kanter. Skålen er på øvre bugdel ornamenteret med 2 vandret liggende smalle furer på 2 til 3 mm brede og med en afstand af 8 mm. De to furer afsluttes ved øvre hankfæste, hvor der på karret er ornamenteret med yderligere et par korte lodrette furer på hver side af hanken. Godset er velbrændt men er i forbindelse med ligbrændingen blevet sekundært brændt og derved trykket noget ud af form. Det har derfor ikke umiddelbart været muligt, at sammenlime større stykker af lerskålen. Kun en del af dette lerkar og X 2 er nedlagt i brandgraven.
- X 2 Dele af lervasen. Højde ukendt. 13 cm i ydre randdiameter. Bugdiameter ukendt.
A 1 Standflade ukendt. Halsen er ca. 2 cm lang, udafsvajet med let fortykket lige afskåret rand med afrundede kanter. Vasen er på øvre bugdel lige under randen ornamenteret med 3 vandret liggende brede furer. Under dette fremkommer der et mæander felt ned til bugknæk. Ved bugknæk er der igen 2 smallere vandret-liggende furer med felter med hængende trekanten i et kamornamenterings udsmykning. Der er ingen spor af hank eller hankfæste. Godset er velbrændt men er i forbindelse med ligbrændingen blevet sekundært brændt og derved trykket noget ud af form. Det har derfor ikke umiddelbart været muligt, at sammenlime større stykker af lerskålen. Kun en del af dette lerkar og X 1 er nedlagt i brandgraven.
- X 3 Brændte ben.
A 1

Fotoliste

- 001-A1 Brandplet A 1 set fra xx. Skårflagerne set I afrenset niveau.
002-A1 -----//-----.

Tegningsliste

- Ark 1-3: Pantograftegning i 1:20 af A1-A6.
Ark 4 Profilttegning af A1-A2, A5-A6 og fladeudtegning af keramikskår i A1 i 1:20.

SBM 1013 Godthåb III

I september/oktober 2005 blev der foretaget en muldafrømning af et felt på 35 x 62 med længderetning nord/syd. Formålet var at frilægge højtømtten sb. 103 Skanderup sogn. Der var

ikke noget tilbage af højfylden, men det var forhåbningen, at der ville være dybereliggende grave i undergrundsniveau, grave ved højfod eller egentlige gravpladser ved højene. En enkelt jordfæstegrav blev fundet centralt under den sydlige højning (A 1). I feltet østside fremkom en større moderne forstyrrelse samt en muldopfyldning af lavningen mellem de to højninger (A7-A8). De øvrige anlæg lå meget spredt. A 9 var også en moderne forstyrrelse.

Anlægsbeskrivelse

A 1 Graven var 200 cm lang og 104 cm bred og 18 til 20 cm dyb og var fladbundet. Selve kisten aftegnede sig som værende 145 cm lang, 72 cm bred og 18 cm dyb. Selve kisten kan have været lidt større, da kisten i profilet kunne ses, at være trykket sammen. Selve kisten var tydeligvis opbygget af svitsede/let forkullede planker. Sideplanker var lagt i gravens længderetning medens bundplankerne var lagt på tværs af gravens længdeakse. Graven stod meget tydeligt men var desværre tom. Graven C-14 dateres ved udtagne trækulsprøver.
Foto: 001-002, 005-027.

Fundliste

X 1 Keramikrandskår med 5 sideskår. Lerkarstykket op til rand er lige ud af vinklet
A 2 Selve randen er indknepet tyndere end det øvrige godt. Velbrændt rød/brunlig gods magret med ildskørnet knust stenmateriale på op til 4 mm samt i nogen grad chamotte. Dateres til ældre bronzealder.

Fotoliste

.001 Grav A1 set fra vest i muldafrømmet flade. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.002 Samme som 001, set fra nord.
.003 Grube A 2 set fra sø. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.004 Samme som 003, set fra nø.
.005 Grav A 1 under udgravning set fra ø. Martin Egelund Poulsen og Karina Kristensen graver.
.006 Samme som 005.
.007 Grav A 1 under udgravning set i et mellemniveau fra ø. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.008 Samme som 007.
.009 Grav A 1 under udgravning. Vestdel set i et mellemniveau lige over bunden fra syd. De forkullede planker optræder partielt. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.010 Grav A 1 under udgravning. Vestdel set i et mellemniveau lige over bunden fra vest. De forkullede planker optræder partielt. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.011 Grav A 1 under udgravning. Østdel set i et mellemniveau lige over bunden fra øst. De forkullede planker optræder partielt. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.012 Grav A 1 under udgravning. Hele graven set fra syd med den plankelagte bund helt frilagt. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.013 Grav A 1 vestdel set fra syd med plankebund helt frilagt. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
.014 Grav A 1 østdel set fra syd med plankebund helt frilagt. Landmålerstok viser med

- 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .015 Grav A 1 udsnit af forkullede træplanker i gravens vestdel – set fra syd. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .016 Grav A 1. Gravens vestdel med det vestvendte profil set fra vest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .017 Samme som 016.
- .018 Samme som 016, dog fokuseret på profil.
- .019 Arbejdsfoto. Martin Egelund Poulsen tegner med feltantograf ved A1.
- .020 Arbejdsfoto. Martin Egelund Poulsen tegner med feltantograf ved A1.
- .021 Arbejdsfoto. Peter Jensen, Karina Kristensen og Martin Egelund Poulsen graver ved A 1.
- .022 Grav A 1 set fra øst med frigravet profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .023 Grav A 1. Det østvendte profil i nærbillede. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .024 Grav A 1 set fra vest med frigravet profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .025 Grav A 1. Det vestvendte profil i nærbillede. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .026 Grav A 1. Graven med bundplanker fjernet og profilgrøftene gravet – set fra vest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .027 Grav A 1. Graven med bundplanker fjernet og profilgrøftene gravet – set fra syd. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.

Tegningsliste

- Ark 1-2: Pantograftegning i 1:20 af A1-A2.
 Ark 3 Profilttegning af A2 i 1:20.

SBM 1015 Godthåb V

I september/oktober 2005 blev der foretaget en muldafrømning af et felt på 35 x 62 m med længderetning nord/syd. Formålet var at frilægge højtømtten sb. 103 Skanderup sogn. Der var ikke noget tilbage af højfylden, men det var forhåbningen, at der ville være dybereliggende grave i undergrunds niveau, grave ved højfod eller egentlige gravpladser ved højene. En enkelt jordfæstegrav blev fundet centralt under den sydlige højning (A 1). I feltet østside fremkom en større moderne forstyrrelse samt en muldopfyldning af lavningen mellem de to højninger (A7-A8). De øvrige anlæg lå meget spredt. A 9 var også en moderne forstyrrelse.

Anlægsbeskrivelse

- Hus 1 Hustomt fra middelalder.
- A 1 Graven var 182 cm lang og 102 cm bred og xx cm dyb og var fladbundet. Der var ingen genstande i graven men formen var umiskendelig gravformet. Foto: 005-007, 014-015 og 017.
- A 2 Moderne forstyrrelse. Kan være en plyndret grav.
- A 3 Moderne forstyrrelse. Kan være en plyndret grav.
- A 4 Grube. 40 cm i diam og 10 cm dyb. Fyldbekrivelse: se originaltegning.
- A 5 Stolpehul? 31 cm i diam og 21 cm dyb. Fyldbekrivelse: se originaltegning.

- A 6 Stolpehul? 39 cm i diam og 12 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 7 Grube, bund af. 53 cm i diam og 15 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 8 Grube, Bund af. 74 cm i diam og 12 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 9 Grube, nedsivning af. 62 cm i diam og 18 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 10 Grav A 10. 254 cm lang og 140 cm bred og 86 cm dyb. Enkelte fund i fyldjorden men ingen gravfund. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 11 Kogestensgrube. 71 cm i diam og 20 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 20 Grube. 71 cm i diam og 20 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.
- A 24 Grube. 185 cm i diam og 67 cm dyb. Fyldbescrivelse: se originaltegning.

Fundliste

- X 1 2 stk. ukarakteristiske keramiksideskår af neolitisk/ældre bronzealder karakter.
A 4
- X 2 1 stk. Tenvægt i ler. Konisk med en let affaset dobbeltkonisk affasning forneden.
A 15 3 cm i største diameter. 19 mm høj. Dateres til vikingetid.
- X 3 1 stk. Randskår fra lerkar udformet som åben skål med afsat vandret krave som
A 15 Randafslutning. Kraven er 2 cm bred og ornamenteret med negle/fingerspids indtryk på selve randen. Velbrændt rødlig brun gods fint magret med enkelte større korn af knuste ildskørnede sten på op til 2 mm. Dateres til tidlig førromersk jernalder.
- X 4 1 stk. Randskår. Randen er indsnævret indefra og afrundet. Velbrændt rødlig brun
A 15 gods fint magret med enkelte større korn af knuste ildskørnede sten på op til 2 mm. Dateres til tidlig førromersk jernalder.
- X 5 5 stk. keramiksideskår. Af forskellig karakter.
A 15
- X 6 2 stk. keramiksideskår. Rødlig til sort gods velbrændt fint magret.
A 24 lag a
- X 7 1 stk. teglfragment.
A 29
- X 8 1 stk. flintafslag.
A 40
- X 9 1 stk. flintafslag.
A 49
- X 10 1 stk. Keramiksideskår. Mørk velbrændt fint magret gods.

Fotoliste

- .001 Oversigtsfoto over feltet set fra syd.
- .002 Samme som 001.
- .003 Nærbillede af maskingravning i feltets nordøsthjørne – set fra syd.
- .004 Samme som 001.
- .005 Grav A 1 set fra vest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .006 Grav A 1 set fra syd. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .007 Samme som 006.
- .008 Forstyrrelse A 2/A 3 set fra syd. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .009 Forstyrrelse A 2 set fra syd. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .010 Forstyrrelse A 2/A 3 set fra vest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .011 Forstyrrelse A 2/A 3 set fra øst. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .012 Forstyrrelse A 2 set i snit fra syd. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .013 Forstyrrelse A 3 set i snit fra nordøst. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .014 Arbejdsfoto. Graven A 1 under udgravning set fra nord. Med Karina Kristensen.
- .015 Graven A 1 under udgravning set fra sydvest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.’
- .016 Samme som 012.
- .017 Arbejdsfoto. Graven A 1 under udgravning set fra nord. Med Karina Kristensen, Peter Jensen og Ejvind Hertz.
- .018 Hus 1 set fra syd i uopmelet tilstand set fra nordvest.
- .019 Hus 1 set fra syd i uopmelet tilstand set fra syd.
- .020 Hus 1 set fra syd i opmelet tilstand set fra nordvest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .021 Hus 1 set fra nord i opmelet tilstand set fra nordvest. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .022 Arbejdsfoto af Hus 1 set fra nordvest. Karina Kristensen og Martin Egelund Poulsen er på billedet.
- .023 Arbejdsfoto af Hus 1 set fra øst. Karina Kristensen og Martin Egelund Poulsen er på billedet.
- .024 Arbejdsfoto. Martin Egelund Poulsen bisser.
- .025 Arbejdsfoto af Hus 1 set fra øst. Martin Egelund Poulsen er på billedet.
- .026 Stolpehul i hus 1 – A 17 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .027 Stolpehul i hus 1 – A 18 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .028 Stolpehul i hus 1 – A 19 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .029 Stolpehul i hus 1 – A 25 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide

- intervaller målestoksforhold.
- .030 Stolpehul i hus 1 – A 26 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .031 Stolpehul i hus 1 – A 27 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .032 Stolpehul i hus 1 – A 28 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .033 Stolpehul i hus 1 – A 29 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .034 Stolpehul i hus 1 – A 30 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .035 Stolpehul i hus 1 – A 31 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .036 Stolpehul i hus 1 – A 41 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .037 Stolpehul i hus 1 – A 39 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .038 Stolpehul i hus 1 – A 34 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .039 Stolpehul i hus 1 – A 35 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .040 Stolpehul i hus 1 – A 36 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .041 Stolpehul i hus 1 – A 37 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .042 Stolpehul i hus 1 – A 38 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .043 Stolpehul i hus 1 – A 40 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .044 Stolpehul i hus 1 – A 48 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .045 Stolpehul i hus 1 – A 49 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.
- .046 Stolpehul i hus 1 – A 50 set i profil. Landmålerstok viser med 20 cm rød/hvide intervaller målestoksforhold.

Tegningsliste

Ark 1-4: Pantograftegning i 1:20 af A1-A3, A10-A11, A14-A15.

Ark 5-6: Profiltgning af A2, A4-A11, A20, A24 i 1:20.

Samlet Resultat

Således er der tale om et beskedent positivt resultat, men dog med påvisning af spredte bebyggelsesspor.

Konklusion

Der er ikke grundlag for at foretage sig yderligere i områderne for de udpegede lokaliteter og Museet på Sønderskov anser de udpegede arealer for færdigundersøgte.

Videre arbejdsgang

De arkæologiske undersøgelser på SBM 949, Godthåb V øst, område 1 er afsluttet samt på lokaliteterne SBM 1012, Godthåb II SB. 70, SBM 1013, Godthåb III SB. 103 og SBM 1015, Godthåb V SB. 105 er undersøgelserne afsluttet

Ejvind Hertz
Daglig feltleder